

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Het Kroningsfeest van de Koning der koningen

"Welken de hemel moet ontvangen tot de tijden der wederoprichting aller dingen..."

Handelingen 3:21a

De hemel is bij uitstek de feestzaal Gods. In de hemel is geen zonde, geen lijden, zijn geen tranen, is rouw noch dood. Alles is vol van de verheuging Gods. De Heilige Schrift spreekt ons dan ook meermalen van feestelijke aangelegenheden aldaar. In de morgenstond der schepping zingen de morgensterren en Gods kinderen (de Engelenwereld) er hun vrolijk lied. Bij de geboorte van de Zaligmaker horen wij er het gloria in excelsis.

Als een zondaar zich tot God bekeert is er blijdschap in de hemel voor de Engelen Gods. Straks zullen alle hemelen weergalmen als het lied van Mozes en het Lam zal gezongen worden, begeleid door gouden citerspel. Maar wie beschrijft de hemelontroering tot een alles overstijgende vreugdejubel als de vleesgeworden Zoon van God, door de dood heengegaan, zegepralend daaruit wedergekeerd, als de verheerlijkte Koning des hemels, door Engelen scharen begroet en binnengeleid, ingaat tot de heerlijkheid van Zijn troonbestijging? Op deze feesture hebben de hemelen gewacht en er reikhalzend naar uitgezien. Ja, ze waren tot Zijn ontvangst toebereid. Hoe heerlijk het er ook was, er was toch iets dat die hemelluister nog niet tot volle glorie had doen rijzen. Er was in de troon een plaats open (in eerbied gezegd) gereserveerd voor de grootste Hemeling Die verwacht werd. Christus een Hemeling, maar in alles overtreffende zin, ja van allen onderscheiden op gans enige wijze. Henoeh, Mozes en Elia, zij mogen daarboven reeds zijn ingegaan, op andere wijze dan de overige in de Heere gezaligden. Deze Kroondrager komt binnen gelijk niemand er kan en zal binnengaan. Het gaat door de poorten in met lof, niet als een gezaligde, niet als een godvruchtige en bij uitstek bevoor-

rechte als bijvoorbeeld Elia, maar als Degene die de poorten Zelf, door Zichzelf, opent. Hij draagt in Zijn doorboorde handen de sleutels ook van de poorten der blinkende Godsstad. Hij, Hij alleen is het Die de hemel verdiend heeft. Hij komt met rechten op de hemel.

Alles daarboven is dan ook in gereedheid gebracht, de Vader ontvangt daar de Middelaar Die in Zijn eigen thans verheerlijkte Persoon de vrijbrief Zelf tot de hemel is. De Engelen, eens uiteengeslagen in de revolutie des satans, ontvangen een nieuw Hoofd. Hij, het Hoofd des hemels' legerscharen, met Zijn eigen bloed, gaat in het binnenste heiligdom in met rechten op die heerlijkheid, nu ook voor Zijn volk. Hij ontvangt daar dan ook een plaats der ere, gelijk het de Koning der ere toekomt. Want dit is Zijn Koningseer, dat Hij in Zijn Persoon presenteert de weer tot eenbrenging van alle dingen; van geest en stof, van zielen en vlees, van hemel en aarde, van God en mens. De verheerlijkte Zaligmaker, dat is iets anders nog dan een verheerlijkt kind van God.

Hij is het Hoofd van dit alles. Hij is in eigen Persoon de Verwerver ervan. Op Hem daalde al de toorn Gods neder in Zijn voldoening.

ELOÏ, ELOÏ, LAMMA SABACHTANI.

Maar ook daalt op Hem neder als Hij volkomen overwonnen heeft al de goedkeuring, al de huldeblij des Vaders; De Hem voorgestelde vreugde, waarom Hij kruis en schande heeft verdragen en verwacht, wordt Zijn deel. Hij heeft de Kroon der aanbidding niet neer te werpen aan eens anders voeten. Alle kronen worden aan Zijn voeten neergelegd. Verheerlijkt, dat wil zeggen: De hoogste eer ná en dóór de diepste vernedering. Niet als een vergoeding van die vernedering, maar als de wettige vrucht ervan. Zó diep vernederd dat Hij de dood heeft uitgestorven.

Dan is wederopstanding zonder meer (nog) niet genoeg; ter helle nederge daald, is ten hemel opgevaren eerst de rechte beantwoording aan Zijn werk. Hadden de stralen Zijner Godheid zich

in de dagen Zijner vernedering verborgen achter het nog niet verheerlijkte vlees, thans zal Zijn vlees recht geschikt zijn om die stralen er als doorheen te laten schitteren.

De vleesgeworden LOGOS (Zoon van God als de eeuwige wijsheid) nu naar lichaam en ziel in Zijn ganse menselijke natuur van die Logos doorwond en doorstraald, alle verderfelijke en sterfelijkheid opgeheven, behoort dan ook niet meer tot deze nog verdorven en sterfelijke bedeling. Ook Hij gaat naar Zijne eigene plaats.

Als Jezus is opgestaan gaat Hij niet naar de tempel. Hij komt nooit meer op het kruis en ook niet in de priesterbediening in de tempel.

Hij zou zelfs niet in het heiligdom kunnen toegelaten worden. Hebreeën 8:4 zegt: *Want indien Hij op aarde ware, zo zou Hij zelfs (niet Zelf maar zelfs) geen priester zijn, dewijl er priesters zijn, die naar de wet gaven offeren.*

Zelfs, met andere woorden Hij kan op aarde niet toegelaten worden, ook niet als priester, want dáár zijn de priesters naar de wet; en die moeten zijn uit de stam van Levi. En onze Heere is niet uit Levi, zegt de apostel, maar uit Juda. Hij is van een andere, van een hogere orde dan uit de priesterorde van Aäron. Hij is Priester naar de ordening van Melchizédék, dat wil zeggen Hij heeft een eeuwig en hemels Priesterschap, welks plaats dan ook niet beneden is, maar Boven!

Daarom, als Priester van een hogere orde – als Priester-Koning! – gaat Hij naar Zijn eigen plaats, die Hem toekomt, dat is naar de hemel, naar het eigenlijke heiligdom. Daar verdwijnt Hij niet achter het aardse, thans gescheurde voorhangsel, maar gaat Hij de hemelen door.

Daar is de hem eigene plaats. In zodanige gesteldheid dan, staande op de Olijfberg, is het alsof we de vierentwintigste Psalm horen aanheffen, nu door Engelenkoren: *Rijst eeuw'ge deuren, rijst omhoog!*

Adam heeft de slagboom voor de hemelpoort doen nederdalen, thans is de ure aangebroken dat de eeuwige

deuren weer omhoog mogen rijzen. Feest voor de gemeente, feest voor de Engelen, feest voor de hemel, ja feest voor God omdat de Christus feest mag gaan vieren in de onuitsprekelijke Middelaarsverheuging, dat Hij God heeft verzoend en dies de hemel bewoonbaar is geworden. Christus Zelf naar zijn menselijke natuur was daar nog niet geweest maar zal wel er zich thuis gevoelen. Als ik in menselijke trant mag spreken: Hoe zal dit hemels aangenaam zijn geweest dat hij nu de Vader kan tonen Zijn doorboorde handen, dat Hij kan zeggen: *Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn die Gij Mij gegeven hebt.* Dat Hij nu in eigen persoon smaken zal wat zijn kruis tot stand bracht: Een geopen-de hemel met een verheugde bevolking en een gunstrijk Vader.

Wat een voldoening voor Hem nu niet slechts als Zoon, maar als Middelaar, als Tweede Adam, als verheerlijkt mens, als Hoofd van zijn Kerk te worden binnengeleid ontvangen, ja verwacht wordt waar alle tranen van de ogen worden afgewist. Welk een hemelvreugdefeest voor de Vader dat Hij nu de nieuwe Adam kan voorstellen. O, het is iets verrukkelijks: de vader heeft tot de Engelen kunnen zeggen: Gij hoeft nu niet langer

te wachten, uw Vriend, de mens, komt tot u. Gij hoeft u niet afzijdig te houden als de verlost hier zullen binnenkomen, want zie in Hem, hun Hoofd, hoe alle dingen nieuw zijn gemaakt. Geen wonder dat de Engelen Hem bij

de drempel hebben opgewacht. Op de Olijfberg staan de voorposten al uit de hemel. Gezegend zij de grote Koning, Die tot ons komt in 's Heeren Naam.

Wijlen Prof. G. Wisse

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie van wijlen prof. G. Wisse opgenomen over Handelingen 3:21a "Het Krooningsfeest van de Koning der koningen". Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 3:8 en 9 onder het opschrift "Open ogen en oren" en een kort stukje over "Herder-zijn". Ds. P. Roos levert een bijdrage onder de titel "Geloven zonder kerk" waarin hij nader ingaat op het artikel van dr. S. Paas in het pas verschenen jaarboek van onze kerken. Ds. P. den Butter vervolgt zijn serie over de woorden van Agur. Van de hand van Ds. Kieviet een vervolgartikel en een column. Ds. K. Hoefnagel beantwoordt in zijn rubriek de vraag wat een oordeel eten is. Een eerste aflevering van de bewerking van de lezing die ds. P. de Vries hield op een ambtsdragersvergadering van chr. geref. en hersteld herv. ambtsdragers gehouden te Werkendam is opgenomen.

Pinksteren

De Pinksterdagen liggen voor ons. De Heere geve Zijn zegen over de bediening van Zijn Woord. Hij werke rijk door Woord en Geest onder jong en oud. De Heilige Geest overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel. De Heilige Geest leidt in al de waarheid. Er zij vurige lief-

de tot de Heere, tot Zijn Woord, tot Zijn volk en tot Zijn dienst. Er zij ook vurige afkeer van alle zonden onder alle omstandigheden. De Heere is de Almachtige. Dat geeft hoop voor onze tijd. Die almacht wordt aangegeven door het geluid gelijk als van een geweldigen gedreven wind. Het brenge ons op de knieën met het gebed om de verbreking van de werk van de duivel.

Urk Eben-Haëzer

Ds. A.C. Uitslag zal D.V. zaterdag 24 mei bevestigd worden als predikant van de Chr. Ger. Kerk "Eben-Haëzer" door ds. A. van Heteren. De bevestigingsdienst begint om 11.00 uur. De intreedienst begint om 14.30 uur. In de zaal van de kerk is er tussen de diensten door gelegenheid om een kop koffie te drinken of gebruik te maken van een broodmaaltijd voor degenen die van ver komen. Na de middagdienst is er gelegenheid om de fam. Uitslag te ontmoeten in een van de zalen van de Eben-Haëzerkerk waar u koffie of thee zal worden aangeboden.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 22 mei verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 15 mei.

AvH

Ambtelijke praktijk

OPEN OGEN EN OREN

2 Tim. 3: 8 en 9

Let op

De kerk des Heeren in de wereld wordt een strijdende kerk genoemd. Dit is terecht. Vandaar dat altijd het wapen gehanteerd moet worden. Gods Woord dient voortdurend gebruikt te worden. Tot verdediging of tot aanval. De satan en zijn legers houden niet op de kerk te bestrijden of te verleiden. Als het gaat over verleiden is de satan zeer gevaarlijk. In de Heilige Schrift worden we er op gewezen dat wij nimmer het werk van de satan mogen onderschatten. Op zeer listige, schijn godsdienstige wijze gaat hij te werk. Aan zijn volgelingen geeft hij de nodige instructies. Paulus heeft er weet van. In de gevangenis moet Paulus niet alleen denken aan wat satan deed, maar zet hij ook zwart op

wit wat hij hoort. Daar hij Timotheüs en in hem al s Heeren dienaren met hun gemeente liefheeft, wijst hij op de gang en het doel van de dwaalleraars. Hun invloed is merkbaar. In vers 7 attendeert hij daarop. In vers 8 waarschuwt hij tegen de dwaalleer. Het doen van de dwaalleraars vergelijkt hij met dat van hen die eenmaal Mozes tegenstonden voor farao. Paulus schrijft: gelijkerwijs nu Jannes en Jambres Mozes tegenstonden. Voor Paulus aandacht staat wat we lezen in Exodus 7.

Verleden en heden

In opdracht van de Heere moesten Mozes en Aäron naar farao met het verzoek Israël te laten trekken uit Egypte. Voor het gaan naar farao heeft de Heere erop gewezen wat door farao gevraagd zou worden en hoe zijn reactie zou zijn. Fa-

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,

2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting

Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.

Advertenties € 0,39 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

rao vraagt hun legitimatiebewijs en dat vindt plaats door het doen van een wonderteken. De staf wordt een slang. Zelfs een draak. Een zeer gevaarlijk monster. Opvallend is dat daarna de ontboden tovenaars hetzelfde deden als Aäron. Hun staf veranderde in een draak. Vele draken kropen over de grond. De gelijkheid tussen het doen van Aäron en van de Egyptische tovenaars wordt gezien. Ze kunnen hetzelfde doen. De tovenaars beschikten over bovennatuurlijke kracht. Twee namen van tovenaars noemt Paulus in zijn brief: Jannes en Jambres. Het gebeuren door hen kan niet ontkend worden, want het staat beschreven in het Oude Testament. Nu is de vraag hoe Paulus aan hun namen komt. In de joodse traditie zijn hun namen bekend. Naar de overlevering aangeeft moeten zij zich bekeerd hebben tot de joodse religie en zijn ze mee opgetrokken uit Egypte. In de woestijn moeten zij het volk aangezet hebben tot het maken van het gouden kalf. We kunnen dit alles niet met zekerheid overnemen. Wanneer we de mentaliteit van beide mannen nagaan, dan zou het als waarheid aangenomen kunnen worden. Door hun bezweringen hebben de tovenaars indruk gemaakt. Bijzonder door hun nabootsing. Ik meen dat Luther gezegd heeft: de satan is de aap van Christus. Nu, naäpen is zijn werk. Dat is zijn tactiek. Daarin blijkt zijn verleidingskracht. Naar we weten uit de Heilige Schrift bootst satan het werk van de Heere na. Van God de Zoon en van de Heilige Geest. Bijzonder zal dit het geval zijn in de laatste periode van de wereld. De Heere Christus zegt dat er valse christussen zullen zijn en dat zij roepen zullen: hier is de Christus of daar. Maar gelooft ze niet. Paulus schrijft dat de mens der zonde als de antichrist in de tempel Gods zal zitten als een God en zich zo zal vertonen (2 Thess. 2:4). Het werk van de Heilige Geest wordt nagebootst in de droefheid der wereld.

Laten we letten op

Maar het wonder des Heeren aan het Egyptische hof. Aärons staf werd weer een staf in de hand van Mozes. Die staf wordt zelfs genoemd de staf Gods. Vandaar dat we ook lezen dat de staf van Aäron alle staven verslond. De Heere heeft het laatste woord. Zijn daden kunnen niet overtroffen worden. Zijn woord bestaat tot in der eeuwigheid. Welk een wapen bezitten we. Het Woord van de Heere. Vandaar dat beleden moet worden: er staat geschreven. Vandaag is Bijbelse apologetiek dringend geboden. In prediking en catechese. Als belijders van de gereformeerde leer moeten we ons over hebben voor Gods waarheid. Paulus is ons erin voorgedaan. Hij wil dat Timotheüs en de gemeente zullen volgen

en wij met hen. Want het gedrag van de dwaalleraars is gelijk aan de Egyptische tovenaars. Ze staan de waarheid Gods tegen. Ze geven de indruk dat zij ook het goede voorstaan. Rust en vrede. Maar het zijn verleiders. Hun geloof kan de toets van Gods Woord niet doorstaan. Zelfs geen enkele proef.

Hand en oog

De kerk verzwakt wanneer het wapen van Gods Woord niet geregeld wordt gehanteerd. Laten we niet vergeten dat het wapen van de satan niet verroest, zijn propagandamolen blijft draaien en naar de tijdgeest is wordt productie geleverd. Waken en paraatheid zijn geboden. Maar weet dit. De overwinning is zeker. De invloed van de dwaalleraars kan er zijn. Maar dit gaat zeker voorbij. Tot bemoediging en volharding in de strijd wijst Paulus op het gebeuren in Egypte. De tovenaars meenden door hun daad Mozes en Aäron te overtreffen. Die overtuiging hield even aan. Maar bij de derde plaag werd het anders. Door het gebruik van de staf van Aäron werd het stof luizen en dat in gans Egypteland. Het nadoen van de tovenaars had geen enkel resultaat. Ze moesten zelfs belijden: dit is Gods vinger. De Heere regeert. Toen en nu. Timotheüs, Hij zal Zijn almacht tonen.

Toevoeging

Calvin schrijft in zijn commentaar: zoals de waarheid Gods de overhand behouden heeft tegen de bedriegerijen van de tovenaars, zo belooft de Heere dat

Bijbelstudie

Woorden van Agur - 16

Spr. 30:21-23: Onverdragelijk?

We moeten nog een keer terugkomen op wat Agur onverdragelijke dingen genoemd heeft. Een slaaf die heerst, een dwaas die ruimschoots te eten heeft, een hatelijke vrouw die toch tot een huwelijk komt en een slavin, die de plaats van haar meesteres inneemt. Ergerlijke dingen; dingen die niet behoren te gebeuren. Zoals er zoveel is, dat eigenlijk niet zou mogen gebeuren.

Hoogmoed

De genoemde voorbeelden hebben iets gemeenschappelijks. Het is dit, dat alle hier genoemden tot onverdragelijke hoogmoed en zelfgenoegzaamheid komen. Onuitstaanbaar wordt hun gedrag. Wat Agur met deze voorbeelden dus bedoelt is het geven van een dringende waarschuwing tegen het kwaad van de hoogmoed.

de leer van het evangelie overwinnen zal tegen alle nieuwe verzinsels zonder onderscheid. Dit staat vast. Daar was Calvin van overtuigd. Maar hij voegt bij zijn woorden: er is nooit een dwaling vernietigd of onmiddellijk daaraan duiken nieuwe op. De godvruchtige herders moeten de moed niet opgeven, alsof zij tevergeefs de oorlog met de dwalingen voerden. Zeker, zij moeten nimmer menen dat zij klaar zijn met één of twee gevechten. Er zal altijd nieuwe aanleiding zijn om als soldaat te dienen. Voor en in de strijd is voortdurend onderricht nodig omtrent de voorspoedige voortgang die de Heere door Zijn ondericht zal geven.

Nodig

Bij strijden vandaag met het Woord des Geestes is nodig voorlichting uit het Woord en behoeft daaraan. Wat kunnen ambtsdragers elkaar zo tot steun zijn. Gebeurt het?

M.C. Tanis

HERDER - ZIJN

Tijdens een college in 1951 zei prof. L.H. van der Meiden: wees een herder in de gemeente. Zoek de schapen, de leden, op. Spreek met hen. Informeer en luister naar hen. Geef een meelevend, onderwijzend woord. Bidt met hen. Vergeet hen niet. Bijzonder in moeilijke omstandigheden. Een opdracht gegeven in het Woord van de Heere. Ook in 2008! Werkdruk?

M.C. Tanis

Hoogmoed - dan weten we onze plaats niet meer. Dan zijn we vergeten waar we vandaan komen. Dan denken we meer te zijn dan we in werkelijkheid zijn. En ter bevrediging van die hoogmoedige neiging in ons menselijk hart wordt menigmaal gebruik gemaakt van oneerlijke middelen.

Ook op godsdienstig gebied treffen we de zonde van hoogmoed nogal eens aan. Mensen gaan zich wat verbeelden. Ze gaan zich beroemen op wat ze allemaal doen in de dienst des Heeren. Ze gaan zich verheffen boven anderen. Zij doen het beter; zij geven meer; zij zijn net een beetje rechtzinniger of ernstiger en minder werelds.

Nog erger is het als we ons iets gaan verbeelden omdat we meer bevinding hebben dan een ander of een duidelijker bekeringsweg hebben of meer gebedsgaven bezitten. Ach ja, waar kan een mens in zijn verwaandheid al niet prat op gaan? Wordt het dan geen tijd dat we

weer eens echt gaan luisteren naar het vermaan uit de Schrift? 'Wees niet hooggevoelende, maar vrees' (Rom. 11:20). 'Zijt met ootmoedigheid bekleed, want God wederstaat de hovaardigen, maar de nederigen geeft Hij genade' (1 Petr. 5:5). Dat stond ook Jesaja voor ogen toen hij namens de Heere tot het volk zei: 'Aanschouwt de rotssteen, waaruit gij gehouwen zijt en de holligheid van de bornput waaruit gij gegraven zijt' (51:1).

Waar komt u vandaan? Waar was u toen God u vond? Hoe zag u eruit toen Hij Zijn oog op u liet vallen? En wat hebt u dat u niet hebt ontvangen?

God doet het ook zo

Nu we bij dit soort vragen terecht gekomen zijn opent zich vanuit deze spreuk van Agur ineens een ander perspectief. De dingen die Agur onverdragelijk noemt gebeuren. En, wonderlijk genoeg, niet alleen mensen doen ze. God doet ze ook. Vindt u dat vreemd? Alleen, als Hij ze doet is dat Zijn genadewerk. Genadewerk?

O ja, daar wordt aanstoot aan genomen. Dat heeft de Heere Jezus onderhouden. Hij heeft de vrome Joden horen spotten: Deze ontvangt de zondaars en eet met hen. Daar ergerden ze zich aan. Zoals ze zich ook geërgerd hebben aan Zijn kruis en aan het Evangelie van Zijn kruis. Wat is immers dit genadewerk van de Heere?

Hij bevordert slaven tot de positie van koningen. Hij maakt slavinnen tot erfgenamen. Hij geeft het brood des levens aan mensen die in zichzelf alleen maar dwazen zijn. Hij neemt een hatelijke vrouw aan tot Zijn bruid.

Wat heeft de zonde met ons gedaan? Ons tot slaven vernederd. Slaven van de zonde. Slaven van de duivel. De zonde heeft ons tot dwazen gemaakt, die zich vergapen aan de tijdelijke en vergankelijke dingen, maar de eeuwige dingen versmaden. De zonde heeft ons gemaakt tot mensen die hatelijk zijn en elkaar haten. Kortom, door de zonde zijn we krom en verdraaid. Alles wat goed was in ons geschapen bestaan is ontaard. Lelijke dingen hebben de overhand gekregen. Jezus moet zeggen: Niemand is goed, dan Een, namelijk God. En Paulus' woord in Rom. 3 is een sombere echo op deze woorden van de Heiland. Er is niemand die God zoekt, ook niet tot één toe. Allen zijn we afgeweken en onnut geworden.

En wat doet de Heere? Hij komt slaven en slavinnen bevrijden. Hij zet de gevan-

genisdeuren open. Hij maakt verloren schepselen tot erfgenamen. Ja, ze zullen worden tot koningen en priesters. Hij slaat ook de dwazen niet over. Mensen, die vanwege hun dwaasheid eeuwig honger zouden moeten lijden, krijgen deel aan het brood des levens. Verzuurde zondaars worden ten huwelijk genomen. Dat zijn juist de bewijzen van Gods genade.

En zo wordt dit werk ook beleefd door hen aan wie het gebeurt. Niemand wordt gezaligd als een vrij mens, die van gebondenheid en slavernij niets weet. Niemand wordt als een wijs mens gered, die zelf zo intelligent is om de aangeboden verlossing aan te nemen. Niemand wordt als een lieflijk schepsel door de Heere aangenomen omdat hij door zijn lieflijkheid de gunst van God verdiend heeft. Een mens, die door Gods Geest bearbeid wordt gaat er wat van beleven dat in hem juist helemaal geen goed woont en dat hij helemaal geen enkele verdienste of waardigheid heeft.

Enkel genade

Daarom is zalig worden zo'n wonder. Een wonder van vrije genade. En het is die genade - die onverdiende gunst die God aan onwaardigen bewijst - waar de aarde van ontroert. Voor de natuurlijke mens is het onverdragelijk dat God genade schenkt. Ook voor de godsdienstige mens, die van zijn godsdienst nog wat verwacht, is genade onverdragelijk. Als we het maar eerlijk zouden willen erkennen.

Maar als we gingen ontdekken dat we nergens anders door gered kunnen worden dan door genade - dan wordt het wel anders. Zo arm en ellendig zijn we, dat we niets kunnen aanbieden en dat genade onze enige hoop is. Je zult je zelf maar hebben leren kennen als een slaaf, als een dwaas, als een hatelijk mens. Wat kun je dan verwachten? Dat er nog wat van je terecht komt? Dat God nog aan je zal willen denken in ontferming? Dan moet dat wel onverdiende gunst zijn! Pure genade!

Niet alleen de aarde raakt er ontroerd van. Ook in de hemel is dat het geval. Maar dan wel op een andere manier.

De praktijk der godzaligheid

"Och, dat het nog eens kwam te gebeuren..." [7]

Misschien herinnert u zich nog de aanleiding tot het schrijven van deze serie artikelen over het thema dat hierboven staat. Ik begon er het eerste artikel mee.

Als God een zondaar bekeert is er blijdschap in de hemel. Vreugde onder de engelen. God Zelf verheugt Zich. Hij heeft dan weer een slaaf bevrijd. Hij gaat opnieuw genade en eer geven. Hij heeft weer een slaaf tot kind aangenomen en tot erfgenaam gemaakt. Weer een dwaas gered en met geestelijk voedsel verzadigd. Weer een hatelijk mens ondertrouwd. Weer een zondaar uit de macht van Satan bevrijd. En dat alles uit pure genade.

Niet meer hoogmoedig?

Worden zulke mensen hoogmoedig? Niet zolang ze beseffen dat het alleen genade is die hen redt. De beleving van die genade houdt hen wel laag bij de grond. Die verhindert hen te vergeten waar ze vandaan komen en wat ze door hun zonde verdiend hadden.

Maar als de restanten van hun boze en verdorven bestaan weer gaan meespreken en invloed gaan uitoefenen, ja dan kunnen ze zelfs met de onverdiende gunsten hoogmoedig worden. Dan krijg je situaties, waarbij de ander niet meer uitnemender geacht wordt dan zichzelf. Dan komen er krijgen en vechterijen. Dan wordt de kerk verteerd door partijschappen. Dan is er de mentaliteit van: Ik ben heiliger dan gij. Maar laten we wel eerlijk zijn: Dan is de beleving van de genade ver te zoeken. Dan is er niet meer de vraag van de verwondering: Waarom was het op mij gemunt. Heere, waarom hebt u omgezien naar mij, die naar U niet vroeg?

Toch is de instelling waarin verwondering over ontvangen genade domineert heel wat beter dan die van degenen die zichzelf voortdurend met al hun godsdienst en vroomheid en goede werken in de etalage plaatsen en daarmee aandacht voor zichzelf vragen. Zijn zij niet als de Farizeë van wie de Heere Jezus zei, dat ze graag staan bidden op de hoeken van de straten om door de mensen gezien te worden? Voor ware godsvrucht hoeft geen reclame gemaakt te worden.

P. den Butter

Het ging over de bediening van het Woord. Binnen één- en dezelfde week ontving ik ongevraagd een tweetal typeringingen aangaande mijn prediking. Eén van een mevrouw die enkele keren de diensten bezocht: *"Dominee, u preekt op de manier van: Och, dat het nog*

eens kwam te gebeuren..." De ander van een jong stel dat overwoog naar de gemeente over te komen: "Dominee, bij u horen we in ieder geval niet: Och, dat het nog eens kwam te gebeuren..."

In de twee laatste artikelen wil ik er speciaal bij stil staan: wat te zeggen van een prediking die met een dergelijke uitroep samengevat kan worden. Waarvan kennelijk geldt dat dit de toespitsing is: een vrome en misschien wel heel bewogen wens dat het toch eens zou gebeuren. Wát zou gebeuren? Dat de Heere krachtdadig zou ingrijpen in het leven van een mens en hem of haar tot bekering zou brengen. De preek heeft in dat geval de ultieme spits van een verzuchting dat het de Heere behagen zou zo'n wonder te doen plaatsvinden. In het leven van één van de toehoorders of van meerderen.

een kans op de bekering

In dit verband denk ik aan een heel andere serie artikelen, veel jaren geleden geschreven door wijlen dr. A.A. van Ruler en later gebundeld in het boek "Waarom zou ik naar de kerk gaan?" [Nijkerk 1971]. Elk van de ruim twintig hoofdstukken geeft een antwoord op die ene vraag. Het eerste antwoord formuleerde Van Ruler als volgt: "Om een kans op de bekering te lopen." Het is nog steeds boeiend om zijn toelichting op dat antwoord te lezen.

Van Ruler waardeert deze benadering allereerst positief. Hij schrijft: "In onze moderne tijd doen al deze overwegingen onderwets aan. Het zijn dingen van de zwarte-kousen-gemeente. Ze horen thuis in lang vervlogen eeuwen. In onze verlichte en vooral in onze sociaal bewogen tijd passen ze niet meer. Is dat zo? Ik meen van niet. Ik ben van oordeel dat deze ouderwetse vraagstellingen griezelig actueel zijn." Van Ruler probeert vervolgens dit vragencomplex te vertalen in moderne zin. Hij vervolgt als hij spreekt over de mens van zijn dagen: "Moet hij niet met zichzelf in het reine komen, vrede vinden, verzoend worden – zó dat hij zichzelf totaal aanvaardt en beaamt? En is de kern van de moeilijkheden niet gelegen in zijn geweten, in het bewustzijn, dat hij mis is (geweest), in zijn schuld? Moet niet ook zijn schuld verzoend worden? Of is dat niet de eigenlijke vraag voor elk mens: hoe vind ik een genadige God?, hoe worden God en ik met elkaar verzoend?, hoe wordt God verzoend?"

Afgezien van een enkele formulering die ik zelf anders zou doen, geeft dit wel herkenning aangaande datgene waarvan wij op grond van de Heilige Schrift vin-

den dat het in de prediking tot uitdrukking moet komen. En wat het doel van prediking en kerkgang is. Namelijk, om het met Van Ruler te zeggen: "om een kans op de bekering te lopen." Hier-vandaan is het maar een kleine stap, lijkt me, om de preek te laten uitlopen op de verzuchting: "Och, dat het nog eens kwam te gebeuren..." Professor Van Ruler onderbouwt dat nog eens extra met het volgende: "In ieder geval is de mens gebonden aan het vleesgeworden Woord, aan het Schriftgeworden Woord en aan het gepredikte Woord. Een mens moet in de weg van de mid-delen blijven, die door de Heere zijn gesteld. Daar ligt zijn kans. Als hij onder het Woord blijft, dan loopt hij een goede kans dat hij door de Geest geraakt wordt. Daarom moet hij zijn leven lang trouw en regelmatig naar de kerk. Wie weet: misschien slaat de Geest op een gezegend ogenblik als een bliksem in in zijn hart."

Maar we luisteren nog even verder naar Van Ruler. Hij spreekt ook van nadelen en schaduwzijden van deze benadering. Een enkel jaar later heeft hij dat nog veel uitvoeriger gedaan in zijn brede artikel: *Ultra-gereformeerd en vrijzin-nig*. Ik beperk me nu even tot het eerste hoofdstuk van het genoemde boek. Ik noem daaruit slechts één bezwaar van Van Ruler. Namelijk dat, als hij het heeft over "de verschraling in de betekenis en de kracht van de ambtelijke, publieke bediening van het goddelijke Woord." Ik citeer: "Men ziet de preek puur als geleider van de blikseminslag van het werk van de Geest in de beke-ring van een mensenhart. Dat de prediking de bemiddeling van het heil is, dat zij God-in-Christus in het heden tegenwoordig stelt, dat zij de genade volstrekt ernstig aanbiedt en uitdeelt, dat zij een proclamatie, een uitroepen van het rijk van Christus is en tegelijktijd een oproepen, een bevelend oproepen tot geloof – van dat alles is bij deze opvatting zo goed als geen spoor te bekennen."

Aldus wijlen prof. Van Ruler in zijn boek over het waartoe van kerkgang en prediking. U merkt met mij: bij hem een enerzijds en een anderzijds. Verwantschap en distantie. Ik volsta hier met deze weergave. Even terzijde: ik ken het me bijna niet voorstellen dat deze zinsneden inmiddels al tientallen jaren oud zijn. Nog hoor ik Van Rulers stem in zijn wekelijkse 'morgenwijdingen' voor de AVRO-microfoon. Van Ruler heeft destijds, zij het postuum, vanuit de gereformeerde gezindte scherpe kritiek gekregen op zijn stellingen over de (zoals hij ze noemde) *ultra-gereformeerden*. Sindsdien zijn delen van diezelfde ge-

Antigodsdienst

Geachte ds. Van Vliet. Van je collega's moet je het maar hebben, de broeders met wie je de Friese PKN-gemeenten dient. Je hebt ze kennelijk flink op de tenen getrapt. Tengevolge waarvan ze jouw schrijfsel in Trouw van onlangs bestempelen als "eenzijdig, schadelijk en onchristelijk." Zelfs verwijten ze je dat je "demoniserend" bezig bent. Ik van mijn kant moet zeggen dat ik me goed vinden kon in wat je schreef. "Heb de moslims lief, maar wijs de Islam af." Je onderbouwde dat een overtuigende manier. Je pleitte voor liefde en voor waarheid. Je distantieerde je krachtig van modieuze beweringen die zeggen dat de Islam ten diepste ook de God van joden en christenen belijdt. Alsof Koran en Bijbel uit één en dezelfde bron afkomstig zijn. Je durfde zelfs te zeggen dat het een eeuwenoude truc van de duivel is om met list en misleiding deze verwarring te scheppen, een meester als hij is om waarheid en leugen te vermengen. Daarom is de Islam de antigodsdienst bij uitstek. Ik voeg me dan ook helemaal bij je als je schrijft dat we als christenen moeten bidden dat deze antigodsdienst zal verdwijnen en dat God de ogen van de honderden miljoenen aanhangers ervan zal openen voor Zijn waarheid. Welnu, dit alles had je niet mogen schrijven. "Generaliserend en respectloos!", aldus je Friese mede-herders. Maar wat me nu tegenvalt, is dat jij dat in een nadere reactie toegeeft. "Terecht", zo noem je het verweer van je collega's. Zelfs bied je je "oprechte excuses" aan. Het had anders gemoeten. Want kwetsen is wel het laatste dat je wilt.

Mijn beste collega, ik vraag je: kruip je niet te snel in je schulp? Vanwaar zo'n schielijke retirade? "Helderheid hebben we nodig!", zo was je moedige stelling. Wel, blijf daarbij. Daar-aan doe je nu afbreuk. Er is echt maar één Naam waardoor wij moeten zalig worden. Geen andere dan die van onze Heere Jezus Christus. Wie in Hem gelooft, heeft het eeuwige leven. Zo niet, de toorn Gods blijft op hem. Aangrijpend, maar waar. Intolerant klinkt het – en is het ook – maar tegelijktijd heilzaam. Want het wijst de enige weg ter zaligheid.

Sterkte!, mijn beste broeder. Het ware belijden gaat gepaard met lijden. Het is het uitkomen voor de waarheid op het punt waar de verdediging bezwaarlijk is. Een smalle, eenzame weg waarin je de publieke opinie tegen hebt. Dat zij dan zo...

J.M.J. Kieviet

zindte hem na bijna veertig jaar al mijlenver gepasseerd...

ontsloten en toegesloten

De vraag dient gesteld te worden naar de bijbelse zin van de prediking. Wat bedoelt zij? Welke diepste intentie wil zij dienen? Welke is haar roeping? Het is, denk ik, alleen in dat kader dat een antwoord gevonden kan worden op de vraag of daarin ook past de verzuchting van het "och" en "ach".

De meest gereformeerde benadering van de prediking vind ik altijd weer in zondag 31 van onze Heidelbergse Catechismus. Op onnavolgbare wijze wordt daarin het eigene van de Woordbediening onder woorden gebracht. Ze staat in het loodzware, zeer gewichtige verband van de bediening van de sleutel van het hemelrijk. *"Hoe wordt het hemelrijk door de prediking van het heilige evangelie ontsloten en toegesloten? Volgens het bevel van Christus wordt aan de gelovigen, aan allen en een ieder, verkondigd en openlijk betuigd, dat hun, zo dikwijls zij de belofte van het evangelie met een waar geloof aannemen, waarachtig al hun zonden door God, ter wille van de verdiensten van Christus, vergeven zijn. Daarentegen wordt aan alle ongelovigen en wie zich niet van harte bekeren, verkondigd en betuigd, dat de toorn van God en de eeuwige verdoemenis op hen ligt, zolang zij zich niet bekeren."* Waaraan nog wordt toegevoegd dat naar dit zelfde getuigenis van het evangelie God oordelen zal, zowel in dit als in het toekomstige leven. Wat dus onder en door middel van de prediking plaatsvindt, zal ook gelden voor de rechterstoel van Christus. Wat een gewicht! Een rechte lijn is er die loopt van de preekstoel naar de rechterstoel.

Wat is dus de prediking naar bijbels-gereformeerde opvatting? Ze is het middel dat van Godswege wordt gehanteerd om de deur van het Koninkrijk der hemelen te openen of te sluiten. De prediking van het evangelie van Gods genade heeft twee-erlei uitwerking. Ze is een reuke des doods ten dode of ze is een reuke des levens ten leven. Daar, waar het Woord van de levende God wordt verkondigd, daar vallen de beslissingen. Daar worden enerzijds de beloften van het evangelie met een waar geloof aangenomen; tegelijkertijd scharniert de deur van Gods Koninkrijk open. En daar worden diezelfde beloften anderzijds afgewezen; op hetzelfde ogenblik draait de deur van het hemelrijk dicht. In de prediking van dat evangelie vinden eeuwigheidsgebeurtenissen plaats. Daar wordt een verloren en zich voor

de Heere verootmoedigend mens-kind aangezegd dat, indien hij of zij zich op de Heere verlaat en Zijn Woord ter zaligheid aangrijpt, er vergeving en verzoening bij die heilige God is, namelijk om Christus' wil. En daar wordt aan een even verloren, maar zich handhavend en zich voor de Heere verheffend mens verkondigd en betuigd dat wie de Zoon ongehoorzaam is, de toorn van God op hem of haar blijft, zolang er geen bekeering tot de Heere is.

Opvallend is het bijbels-confessioneel jargon waarmee de tweezijdige evangeliebediening wordt getypeerd: *"verkondigd en openlijk betuigd..."* Het eerste woord (*verkondigen*) herinnert aan het werk van een heraut. Zo'n heraut brengt zijn boodschap in naam van zijn zender, zeg: zijn koning. Die heraut mag niet zijn eigen mening en gedachten verwoorden. Nee, hij is geroepen om precies te zeggen wat hem door zijn koning in de mond is gelegd. Maar doet hij dat getrouw, dan mag hij dat ook voluit doen uit naam en op gezag van de koning. Het is alsof de koning zelf spreekt. Bij de verkondiging van het evangelie valt de betekenis van de dienaar dan ook geheel weg. Hij behoeft slechts te vertolken. Het mensenwoord is niet belangrijk. Ook niet de zogenaamde 'gunning' en de 'wens' of iets dergelijks. Als de dienaar getrouw is aan zijn roeping, is het 't Godswoord dat klinkt: *"Alzo spreekt de Heere!"*

Het tweede woord (*betuigen*) wijst op

Kerkelijk actueel

GELOVEN ZONDER KERK

Het jaarboek van onze kerken verscheen; Ds. Van Heteren besteedde er al enige aandacht aan. Jaarlijks worden de telkens weer terugkerende trends opgemerkt: een sluipende vermindering en verzwakking van ons kerkelijke leven, sluiting van kerkgebouwen en opheffing van gemeenten, enz. Ook enkele artikelen die een bezinnend woord bevatten over de "waan van de dag" en de gang van de kerk.

diagnose

Dr. S. Paas schreef een artikel (in heel kort bestek) over geloven zonder kerk? Het staat op de laatste bladzijden van ons jaarboek. Er is daarin toch wel zoveel gezegd, dat ik er enige aandacht aan wil besteden. Het valt onder de categorie: kerkelijk actueel. Hij stelt terecht dat men niet kan geloven zonder de kerk en de gemeenschap. Dat lijkt de kerk voor hem te zijn: een gemeenschap van allerlei mensen. Die mensen hebben elkaar nodig. U bedenkt natuurlijk direct dat de kerk eigenlijk ook en vooral nog iets anders is. Het is de plaats waar de Zoon van God Zijn gemeente vergadert en waar de Heilige Geest werkt door de verkondiging van

de betrouwbaarheid van het gebrachte woord. Wie zijn die dienaren? Het zijn de herauten, ofwel de ambassadeurs. De eerste predikers, dat waren de apostelen. Zij waren oog- en oorgetuigen geweest van het woord en het werk van de Heere Jezus die hen zond. Op dat apostolische getuigenis berust de prediking van het evangelie. Het is een betrouwbaar Woord en de aanneming door allen waardig!

Zo is de prediking van het evangelie niet anders dan een proclamatie van Gods beloften waarin God door Christus tot de vergeving der zonden en de eeuwige zaligheid in het midden van Zijn gemeente laat nodigen. Met de openbaarde en uitdrukkelijke wil van de Heere dat zondaren die aangeboden zaligheid door een waar geloof omhelzen en aannemen. Het mag gezegd worden: al wie tot Hem komt, zal niet worden afgewezen. Wie zich echter in ongeloof en onbekeerlijkheid handhaaft, weigerend zijn of haar leven voor de Heere te verliezen, die geldt de verkondiging en openlijke betuiging, dat Gods geduchte toorn en uiteindelijk het onzalige verderf op hem of haar ligt...

De vraag is: past in zo'n prediking nog een "och, mocht..." Dat hopen we tenslotte de volgende keer te bezien.

J.M.J. Kieviet

het heilig evangelie. Dat is geen geringe aanvulling. Het is goed dat hij de kerk onopgeefbaar acht, maar het is tegelijk wel een gemis dat hij de kerk vooral sociaal belicht wil zien. Deze leemte doortrekt het hele artikel. Het artikel lijkt dan ook meer geschreven te zijn door een socioloog dan door een theoloog. Want hij geeft enkele oorzaken aan waarom de kerk toch niet zo bepalend is voor de mens van nu. Dat de kerk dat inderdaad niet is, blijkt uit het feit dat de doorsnee Nederlander, hoewel geen atheïst, toch de kerk voorbijloopt. Hij heeft de kerk niet nodig. De overgebleven kerkleden, vooral de jongeren, zijn orthodoxer en overtuigder, maar ze

verzuimen tegelijk ook makkelijker de tweede dienst.

Dat komt omdat de zondag wordt opgenomen in het overladen programma van de werkweek. Ook 's zondags hebben we het nog druk. Hij somt oorzaken op: vanwege het vele werk moeten man en vrouw (beiden werken) 's zondags uitrusten, vanwege denkwerk enz. zijn de mensen 's zondags geestelijk uitgeput en lokt daarom juist het bos. "Om dan op zondag een boekje vast te moeten houden en naar een preek te moeten luisteren, betekent weer een prikkeling van dezelfde zintuigen".

Verder zijn er andere zaken zoals "conferenties, mannendagen, zomerkampen, vrouwendagen, jeugdkerken, concerten en wat niet al". Temidden van al die activiteiten wordt het moeilijker voor de kerkgang.

Ja, dat zijn echt typisch factoren die in de 21^e eeuw het beeld van ons kerkvolk bepalen. Daar had men vroeger minder last van. Een nieuw couplet bij het lied van de heel andere tijden die vragen om een heel andere aanpak. Genoemde oorzaken lijken het verzuim in de kerkdiensten aannemelijk te maken.

Dat horen we vaker: afname van aandacht voor de kerkdienst betekent helemaal niet dat de kerkganger minder gelovig is. Een boekje vasthouden (wordt de Bijbel bedoeld?) kan nauwelijks nog. Laat ik ter aanvulling nog andere oorzaken noemen die een tanende belangstelling opleveren. Ik zou dan liever wijzen op de catastrofale val van de mens in het paradijs, waardoor hij als natuurlijk mens niet meer verstaat de dingen die spreken over God en Zijn dienst. Die oorzaak lijkt me veel meer doorslaggevend. Het is net alsof Paas denkt dat de mens van deze tijd bijna zelfs geloviger is dan voorheen; waardoor hij positiever staat tegenover de Heere en Zijn weg der zaligheid. Als we dit gegeven over het hoofd zien, werken we over de breuk heen. Nog een andere oorzaak, die reeds door Paulus werd onderkend, toen hij zei: "Doch wij prediken Christus de Gekruisigde, de Joden wel een ergeris en de Grieken een dwaasheid". Je zou toch niet denken dat de Christusprediking mensen uit de kerk houdt? Toch is dat zo; mensen keren zich massaal af van de dwaasheid der prediking. Zij keren zich af van die Christus en van Zijn kruis. Dat geldt van ieder mens, van ons allen. Daar had men vroeger evenveel last van als nu.

Nog meer oorzaken? Ja, ongetwijfeld ook deze dat de kerk zelf meehelpt aan de uittocht. Paas zelf doet dat op zijn manier ook, maar ik denk dan vooral aan het verval van de prediking. Wat hoort de gemeente in deze tijd op veel plaatsen? Veel predikers hebben reeds

spontaan de preek aangepast en ze hebben met de beste bedoelingen getracht op die manier de gemeente bij de les te houden. Ze preekten steeds korter, het geheel werd ook steeds eenzijdiger en oppervlakkiger; alles werd vriendelijker getoonzet en het proces van versuikering sloeg genadeloos toe. De preek gaat dan verworden tot een verzameling cliché's en algemene waarheden, zonder dat de hoorder er nog onrustig van wordt. Hij komt er toch wel en waarom zou je dan nog naar de kerk gaan? Het Godsbeeld is totaal veranderd. In vorige artikelen hoorden we dat Vrijgemaakten en ook Gereformeerden zeggen.

Voeg daar nog bij dat de massa in deze tijd vanwege de TV meer visueel ingesteld is dan auditief. Ik moet het bij deze opsomming van oorzaken laten.

Nu noemt Paas ook dieperliggende oorzaken, namelijk de individualisering ("ik kan voor mezelf denken") en de fragmentering ("het leven is verbrokken"). Daardoor gaan mensen op zoek naar hun echte "zelf". Geen kwaad woord bij hem over deze neigingen van de moderne mens. "Mensen willen alleen gehoorzamen aan gezag waarvoor zij zelf hebben gekozen en dat spoort met hun eigen innerlijk". God en Zijn Woord komen er als het ware helemaal niet aan te pas.

therapie

Vanuit dit verhaal kunnen we tenslotte raden naar de therapie. De kerk moet eerlijk omgaan met de vragen en de twijfels van de mens. Niet mooier voordoen dan we zijn, ook de predikanten niet. We kunnen hiermee instemmen, tot op zekere hoogte. De echte schriftuurlijke prediking staat diep verankerd in de menselijke nood. Op dit punt signaleert Paas een werkelijk probleem. Mensen moeten zich in de gemeente kwetsbaar op kunnen stellen, zonder daarop afgekeken te worden. Gods Woord schetst de realiteit van het zondaarsbestaan in schrille kleuren. Toch leeft het Farizeïsme in de kerk. Mensen met zonden en zwakheden voelen zich niet zelden afgewezen door de gemeente. We moeten naast ieder staan, maar dan toch nog in een diepere dimensie, namelijk vanuit het bewustzijn dat we allen gevallen zondaren zijn, met alle gevolgen van dien.

Paas geeft ook het advies de middagdienst een ander karakter te geven. Meer aandacht voor gesprek, verdieping, samenzang en ontmoeting. Twee preken dragen de sporen van haastwerk en oppervlakkigheid. Op dat idee was ik nog nooit gekomen. Nee, ik denk juist dat één kerkdienst getuigt van haastwerk en oppervlakkigheid. Je vraagt je dan af hoe deze twee zodanig tegenge-

stelde gedachten ooit verenigd kunnen worden. Hoe deed Calvijn het dan die iedere avond preekte? Paas vreest te veel informatie (in ons informatietijdperk!) en hij denkt dat door deze aanbevelingen de kwaliteit van de prediking toeneemt.

Op deze manier werkt onze scribe zelf mee aan de teloorgang van de zondagse kerkdiensten. Maar lijkt het dan niet aannemelijk wat hij zegt? Wel in menselijke redeneertrant. De Heere Jezus heeft het woord gesproken: "Bij de mensen is dan onmogelijk, maar niet bij God". Voor de natuurlijke mens is alles te veel, maar de geestelijke mens vindt zijn lust in de wet en het Woord van God en hij overdenkt die dag en nacht. Als iemand steeds minder gaat eten en zelfs maaltijden overslaat, gaan we als opvoeders ons niet aanpassen aan het verkeerde eetpatroon, maar wordt een onderzoek ingesteld naar de dieper liggende oorzaken van deze afwijking. We zijn op geen enkele wijze gebaat bij een verdere uitholling. Het is erg genoeg dat nu officieel in onze kerken meningen verkondigd worden, die voorheen ver buiten onze kring leefden en die door ieder werden afgewezen. Dat een kerkelijk jaarboek ruimte leent voor deze gedachten, is te meer een teken aan de wand. Heeft Paas onlangs ook niet doen weten dat zelfs de bestaande gemeente zou kunnen opgeofferd worden voor de missionaire gemeente? We zien het hier feitelijk bevestigd. In diezelfde geest konden we een veelbetekenende zin lezen in hetzelfde jaarboek: "De gemeente van De Krim is niet meer, maar wij mogen weten dat Gods werk doorgaat, tot aan de wederkomst van Christus". Natuurlijk gaat Gods werk wel door, maar ook in de Krim en straks ook in Nederland, voor onze kinderen? Gods werk gaat door in de wereld, maar het is wel erg als in het Avondland de zon ondergaat.

En dat terwijl juist vanuit Willowcreek berichten binnenstromen, die aangeven dat men daar weer meer aandacht wil geven aan de bestaande gemeente? Ik hoop op dit laatste trouwens een volgende keer terug te komen.

Men zal vragen: Hoe denkt u dan middelen aan te dragen tegen de voortgaande ontkerkelijking? Het is zonder meer waar dat ook wij allen worstelen met deze vragen. Ik denk het zelf ook nog wel eens als ik naar huis rijd vanuit een gemeente, die een kwijnend bestaan lijdt, terwijl ik die gemeente voorheen gekend heb ik een bloeiende staat. Ik heb dan niet genoeg aan een troost als die over de gemeente van De Krim. Dat mag en kan ook niet. We moeten ons deze nood ernstiger aantrekken dan we doorgaans

doen. Wie de kerkelijke wereld op zich laat inwerken, kan het benauwd krijgen onder de tekenen van ontbinding enerval. Hopelijk brengt het u en mij samen aan de troon der genade. Maar in ieder geval put ik dan geen troost uit de gedachten van onze evangelist. Nee, juist in die weg wordt de neergaande lijn onbedoeld gestimuleerd. We zien om ons heen dat in andere kerken het zo laag is afgelopen, omdat men organisatorisch de kerkdienst wat aantrekkelijker ging maken. Trouwens, dat weten we met elkaar ook wel. Ik kom ook meermalen in gemeenten waar de middagdienst evenveel mensen of meer trekt dan de morgendienst. Waarom heeft men daar die problemen nog niet zoals elders? Niet omdat die gemeente beter is of geestelijker leeft, want dat behoeft nog niet altijd het geval te zijn. Het is daar nog zo omdat men gewoon blijft preken zoals het altijd is gedaan. Omdat het Woord kracht doet. Ik woonde nog kortgeleden een kerkdienst bij in een ander kerkverband. Ik zag een gemeente massaal opkomen in de middagdienst, geheel volgens de bestaande orde, ook in uiterlijke zin; ik nam veel jonge mensen waar die met een zeker ontzag luisterden naar de preek. Ik weet natuurlijk dat ook daar onder de dekmantel veel mis

gaat. Maar ik weet ook dat daar de kanalen nog open zijn voor de bediening van Gods Geest.

De eigenlijke nood is onze geesteloosheid. De kwaal is veel ernstiger dan we beseffen. Jesaja moest preken onder het oordeel (Jesaja 6:10v). Hij stelde de beklemmende vraag: Hoelang, Heere? Die paar woorden kunnen ons uitzicht geven. Breng uw nood bij de Heere. Voor wie worstelt aan Gods genadetoon, komt er rust. Maar het roept ons wel op tot bekering en geloof.

Paas redeneert geheel vanuit de mens en hij rekent in zijn artikel te weinig met de kracht Gods inzake de dwaasheid der prediking.

Daarom zou ik nog een nader advies willen geven, een aanbeveling, zoals hij zijn goede raad aanduidt. Het is gewoon de weg van Paulus: "Predik het Woord, houdt aan tijdig en ontijdig, wederleg, bestraf, vermaan in alle lankmoedigheid en leer; want er zal een tijd zijn, wanneer zij de gezonde leer niet zullen verdragen.....en zullen hun gehoor van de waarheid afwenden" (2 Tim.4:2-4).

En ook dit: "Het heeft Gode behaagd door de dwaasheid der prediking zalig te maken die geloven" (1 Kor.1:21).

P. Roos

Eenheid

De gereformeerde belijdenis en de eenheid van de kerk -1

(bewerking van een lezing door ds. P. de Vries op een ambtsdragersvergadering van christelijk gereformeerde en hersteld hervormde ambtsdragers gehouden op 12 april 2008 te Werkendam)

Inleiding

Wat in Nederland afgescheidenen en hervormden met elkaar verbindt is de gereformeerde of hervormde belijdenis. De belijdenis van de Hervormde Kerk die overigens vóór 1816 algemeen werd aangeduid met de naam Gereformeerde Kerk. Deze belijdenis bestaat concreet uit de *Heidelberger Catechismus*, de *Nederlandse Geloofsbelijdenis* en de *Dordtse Leerregels*. Samen noemen wij ze de drie formulieren van enigheid. In de bijbel vinden we het woord 'enigheid' in dit verband in Efeze 4:13: 'Totdat wij allen zullen komen tot de enigheid des geloofs en der kennis van den Zoon Gods, tot een volkomen man, tot de mate van de grootte der volheid van Christus.' Het gaat om de eenheid van het geloof.

Waarin bestaat eigenlijk de eenheid van het geloof? Wel in de belijdenis dat de

drie-enige God de God is van volkomen zaligheid. De gereformeerde belijdenis is ten diepste niets anders dan een uitwerking van de vroegchristelijke belijdenis van de Drie-eenheid en Jezus Christus als God en mens in één Persoon. We kunnen ook zeggen dat de gereformeerde belijdenis de uitwerking is van de *Apostolische Geloofsbelijdenis*. Als we het hebben over de eenheid van de kerk moeten we altijd beginnen en eindigen met het geloofsartikel van de *Apostolische Geloofsbelijdenis*: 'Ik geloof een heilige, algemene/katholieke, christelijke kerk.'

De eenheid van de kerk is allereerst en principieel een eenheid van geloof

De eenheid van de kerk is een eenheid in geloof. In eenheid van het ware geloof vergadert Christus Zich de eeuwen door een kerk. Daarbij is het van belang te beseffen dat de ware kerk niet altijd door de kerkelijke leiding wordt vertegenwoordigd. Onder de oude bedeling was de ware kerk niet altijd bij de tempelleiding, maar werd zij meer dan eens slechts vertegenwoordigd door de profeten die zich juist tegen de tempelleiding keerden. In de dagen van de apostelen was de kerk niet bij het sanhedrin, maar bij hen die Gode meer dan het sanhedrin

wensten te gehoorzamen.

In de kerkleer zijn de reformatoren voor een deel andere wegen gegaan dan Augustinus, met wie zij zich in de genadeleer zo zeer verbonden wisten. Augustinus maakt een onderscheid tussen de zichtbare en onzichtbare kerk, maar voor hem bevindt de onzichtbare zich enkel en alleen binnen de grenzen van de ene, ongedeelde zichtbare kerk. Voor Augustinus bevestigt de kerk weliswaar slechts het gezag van de Schrift en niet van andere inzichten, maar Schriftgezag en kerkgezag worden door hem niet echt van elkaar onderscheiden. Met de kerkvader Cyprianus heeft hij beleden: 'Waar de bisschop is daar is de kerk'.

Waar Rome de apostolische successie als garantie aanvoert voor de eenheid van de kerk, spreken de Reformatoren over de eenheid van geloof, ook betekent dit dat de gehoorzaamheid aan de kerkelijke leiding vertegenwoordigd door de bisschoppen en de paus wordt opgezegd. Voor de Reformatie geldt niet: 'Waar de bisschop is daar is de kerk', maar 'Waar het Woord is, daar is de kerk.' Dat betekent ook dat waar het Woord niet is, al zijn er de bisschoppen, de paus en de concilies daar is de kerk niet.

De reformatoren hebben het verwijt van zich geworpen dat zij met het verbreken van de structurele eenheid van de kerk ter willen van de waarheid van het evangelie de eenheid van het geloof geweld aandeden. In zijn beroemde brief aan kardinaal De Sadolet schreef Calvijn: 'Ik houd echter staande dat dit verscheuren waarvan gij ons ten onrechte beschuldigt, niet onduidelijk bij uzelf te constateren valt. En niet alleen ten aanzien van de kerk, maar ook ten aanzien van Christus Zelf, want het staat immers vast dat Hij jammerlijk in stukken is gehouwen. Hoe zal de kerk haar Bruidgom aanhangen, wanneer zij Hem niet ongeschonden bezit? Hoe echter kan men spreken van een ongeschonden Christus, wanneer én van Zijn gerechtigheid, én van Zijn heiligheid, én van Zijn wijsheid de roem wordt overgedragen op een ander? (...) Geve de Heere, Sadolet, dat u en al de uwen nog eens tot het inzicht mogen komen dat de eenheid van de kerk door geen andere band tot stand wordt gebracht dan wanneer Christus, de Heere Die ons met God de Vader verzoend heeft, ons uit deze versplintering vergadert tot de gemeenschap van Zijn lichaam om ons zo door Zijn Woord en Geest alleen tot één hart en één ziel te doen samengroeien.'

De gereformeerde belijdenis

Reformatie heeft zichzelf niet als de vorming van een nieuwe kerk, maar als de Reformatie van de katholieke kerk verstaan. William Perkins, de vader van het

Engelse puritanisme, schreef een boek *The Reformed Catholick*. De gereformeerde kerk is de katholieke of christelijke kerk in haar gereformeerde gestalte. Dat de Reformatie geen nieuwe kerk wilde vormen bleek niet in de laatste plaats aan het erkennen van de betekenis van de heilige doop in de naam van de Drie-enige God ook in de eeuwen voorafgaande aan de Reformatie. Men wenste vast te houden aan de vroeg-christelijke belijdenis van de Drie-eenheid en van de Persoon van de Heere Jezus Christus. Slechts onbijbelse ballast wenste men overboord te zetten.

Boven de Vroege Kerk uit wenste de Reformatie recht te doen aan het bijbelse getuigenis van de rechtvaardiging door het geloof alleen. Deze boodschap verbindt alle christenen van de Reformatie of ze nu luthers, gereformeerd of anglicaans zijn met elkaar. De wegen van de lutherse en gereformeerde reformatie zijn uit elkaar gegaan. Theologisch was de leer van het heilig avondmaal het belangrijkste breekpunt. Luther leerde klaar en duidelijk dat het ene offer van Christus op Golgotha de volkomen en enige grond van de zaligheid is. Dat offer behoeft niet herhaald of present te worden gesteld. Luther meende echter wel dat Christus lichamelijk bij de bediening van het heilig avondmaal onder de tekenen van brood en wijn aanwezig was. Calvijn stelde daartegenover dat Christus wel werkelijk bij de bediening van het heilig avondmaal tegenwoordig is, maar dan door Zijn Geest en wel in de harten van hen die door een waar geloof tot de dis van het verbond toetreden.

Niet minder belangrijk is dat de gereformeerde Reformatie welbewust omvatender wenste te zijn dan de lutherse. Voor Luther was een reformatie van de prediking voldoende. Als de boodschap van de rechtvaardiging door het geloof maar duidelijk doorklonk. De gereformeerde Reformatie wenste heel nadrukkelijk ook de liturgie en de kerkregering te hervormen. Zo werden de beelden uit de kerk verwijderd en het ambt van ouderling hersteld. Méér dan de lutherse Reformatie wenste de gereformeerde Reformatie recht te doen niet alleen aan het beginsel 'de Schrift alleen', maar ook aan dat van 'de Schrift geheel'. Méér ook dan de lutherse Reformatie heeft de gereformeerde Reformatie de zelfstandigheid van de kerk ten opzichte van de overheid benadrukt; een zaak die in de geschiedenis van ons eigen land van groot belang is geweest.

De kerk van de Reformatie in Nederland werd geen lutherse maar een gereformeerde kerk

In de eerste helft van de zestiende eeuw was de situatie van de Reformatie van

de kerk in Nederland diffuus. Allerlei invloeden waren er. Pas later in de zestiende eeuw begint duidelijk te worden dat de breuk met Rome definitief is en de structurele eenheid van de kerk een gepasseerd stadium is. Weliswaar is er in Nederland een kleine lutherse kerk ontstaan, maar de meeste reformatorische christenen oriënteerden zich op het gereformeerde protestantisme. Omdat de overheid zich tegen de Reformatie keerde, werden ondergronds los van de bestaande kerkelijke structuren gemeenten gevormd.

Vanwege de vervolging vluchten vele Nederlandse gereformeerde christenen naar het buitenland om daar gemeenten te stichten. In 1568 kwam een eerste nationale vergadering bijeen het zogenaamde convent van Wezel. Zowel op het convent van Wezel en heel nadrukkelijk op de eerste nationale synode die in 1571 in Emden werd gehouden, heeft de Nederlandse Kerk er nadrukkelijk voor gekozen een gereformeerde en geen lutherse kerk te zijn. Niet de *Augsburgse Confessie*, maar de *Heidelbergse Catechismus* en de *Nederlandse Geloofsbelijdenis* werden als belijdenis van de kerk aanvaard. Dat is voor de kerk van Nederland allesbehalve onbelangrijk geweest. Ik denk in het bijzonder aan het feit dat de latere luthersen gingen met betrekking tot het heilig avondmaal in het spoor van Luther en met betrekking tot de vrijheid van de wil in het spoor van Melancthon, wiens zienswijze openingen bood naar de remonstrantse opvattingen. Vanuit de gereformeerde belijdenis liggen de voorkeuren juist precies omgekeerd. Dan weten we ons met Melancthon verbonden in zijn visie op het heilig avondmaal en vooral met Luther in zijn zienswijze op de gebondenheid van de wil die enkel en alleen door Gods genade kan worden bevrijd.

De gereformeerde belijdenis en de pluriformiteit van de kerk

De Reformatie betekende een terugkeer naar de Schrift, maar had ook als gevolg dat de structurele eenheid van de kerk verloren ging. De Reformatie zelf bleef geen eenheid. In de loop der eeuwen is de uiterlijke verdeeldheid en verbrokkeling alleen maar toegenomen. Het is sektarisch te denken dat de eigen kerkelijke gestalte samenvalt met de katholieke en christelijke kerk. Wel mogen en moeten we zeggen dat de ware kerk daar gevonden wordt waar het Woord recht wordt bediend. Dat is overigens niet het enige maar wel het eerste kenmerk van de ware kerk. Daar komt nog bij dat dit in het ene geval klaarder en helderder geschied dan in het andere geval.

Verbondenheid aan de gereformeerde belijdenis dient er te zijn vanuit de over-

tuiging dat deze belijdenis de diepste vertolking is van het gevoelen van de Heilige Schrift. Een gereformeerd christen wenst de inhoud van zijn geloof met de gereformeerde belijdenis te verwoorden zonder daarmee te willen zeggen dat de belijdenis de Schrift uitputtend weergeeft. Dat laatste is trouwens ook niet de pretentie van de belijdenis. Op een aantal zeer wezenlijk vragen waarvoor elke christen zich ziet gesteld (is het niet bewust dan wel onbewust) geeft de belijdenis een antwoord; een antwoord conform de Schrift. Dat blijft altijd de uiteindelijke norm. De belijdenis heeft nooit zelfstandig gezag.

In het licht van de gereformeerde belijdenis zijn de lutherse kerken nog te weinig gereformeerd, maar dat is iets anders dan dat zij als valse kerken kunnen worden aangemerkt.

Naar haar belijdenis is de Anglicaanse kerk niet alleen een protestantse maar zelfs een gereformeerde kerk. In de Negenenertig Artikelen wordt de leer van de verkiezing en van het heilig avondmaal op gereformeerde wijze beleden. Dat verklaart mede dat onze vaders op de nationale synode van Dordrecht van 1618/1619 vertegenwoordigers van de Anglicaanse Kerk ontvingen, ook al stemden zij niet in met de bisschoppelijke vorm van kerkregering die deze kerk had. Verschil in visie op de kerkregering is er ook met de congregationalisten. Congregationalisten kennen aan meerdere vergaderingen hooguit een adviserende betekenis toe. Het baptisme is synthese van doopsgezind en gereformeerd christendom. Gereformeerde baptisten erkennen volledig de genadeleer van de gereformeerde belijdenis, maar verwerpen de kinderdoop en verwerpen evenals de congregationalisten het bindend gezag van meerdere vergaderingen.

Waarom deze dingen genoemd? Wel om aan te geven dat belangrijke kernen van de gereformeerde belijdenis in de wereldkerk ook gevonden worden in kerken die niet volledig gereformeerd zijn. Dat geeft gevoelens van verbondenheid van eenheid van het geloof. Een kerk die niet volledig gereformeerd is is daarmee nog geen valse kerk. Overigens kan een kerk helemaal gereformeerd zijn in de leer, terwijl het geestelijke leven kwijnt. Dat neemt het belang van leerstellige helderheid niet weg.

Ook in ander opzicht vertoont de Kerk van de Reformatie een ander gezicht dan de Kerk van de Middeleeuwen. Sinds de Reformatie pleegt binnen de kerken van de Reformatie de hoogste vorm van kerkelijk eenheid op nationaal niveau te liggen. Wel is van belang te beseffen dat onze vaders bij de hervormde of gereformeerde kerk echter niet alleen aan de kerk in Nederland dachten. De Dordtse

synode van 1618/1619 was een nationale synode maar wel met een internationaal karakter. De leer van Dordrecht is niet alleen een zaak van de Kerk van Nederland. Als Voetius trouwens in zijn vragen voor het doen van belijdenis van het geloof spreekt over de leer van onze kerk, is dat niet alleen de leer van de Gereformeerde of Hervormde Kerk in Nederland, maar ook in Schotland, Frankrijk, Duitsland, Zwitserland, Hongarije enz. Het hoort bij de belijdenis van de kerk en van de eenheid van de kerk om over staatkundige grenzen heen te kijken. In de zestiende en zeventiende eeuw lag in de praktijk dan veelal de grens bij Europa. Wij zijn wereldburgers geworden en moeten het juist ook hierin zijn. De kerk van Christus is naar haar wezen een wereldwijde kerk.

Het belang en de betekenis van eenheid in de leer

Eenheid in de leer wil niet zeggen dat er eenheid behoeft te zijn in allerlei theologische opvattingen. Onder andere van de Dordtse vaders kunnen we leren dat eenheid in de leer niet samenvalt met eenheid in theologische accenten. Daarin mogen er verschillen zijn. Zo gaf een meerheid van de afgevaardigden te Dordrecht de voorkeur aan infralapsarische zienswijze op de verkiezing. Voor de supralapsarische visie van de minderheid was echter alle ruimte. Ook als het ging over de relatie tussen de uitgestrektheid van de dood van Christus en het particuliere karakter ervan, legde de één andere accenten dan de ander. Een kerk moet geen accenten vastleggen. Ik denk in dit verband aan de finesses van de verbondslere. Daarover behoeft geen eenstemmigheid te zijn om kerkelijk en geestelijk één te zijn. Wel moet enerzijds het goed recht van de kinderdoop vaststaan (de kinderen behoren bij Gods verbond en gemeente) en moet anderzijds recht gedaan worden aan de notie van tweeërlei kinderen van het verbond of persoonlijke inwilliging van het genadeverbond. Voor mij zijn daarin prof. G. Wisse en ds. I. Kievit in hun benadering voorbeeldig. In ieder geval: *de Drie formulieren van enigheid* grenzen niet alleen af naar dwalingen of foute opvattingen, maar scheppen ook ruimte voor eigen accenten. Dat laatste wordt wel eens vergeten.

Als er eenheid in belijdenis tussen kerken is moet dat toch tot gevoelens van verbondenheid leiden. Dat geldt zeker als er volledige overeenstemming is over de inhoud van de belijdenis.

In Nederland geldt dat voor hervormden die trouw willen zijn aan de belijdenis van de kerk en voor afgescheidenen. In de negentiende eeuw wees de hervormde staatsman Groen van Prinsterer

daarop in zijn boekje *De maatregelen tegen de afgescheidenen aan het staatsrecht getoetst*. Met een beroep op het feit dat de grondwet slechts aan bestaande gezindheden (gereformeerd, rooms-katholiek, oud-katholiek, luthers, doopsgezind, remonstrants en joods) dacht werden de afgescheidenen vervolgd omdat zij een nieuwe gezindheid zouden zijn. Dat laatste bestreed Groen. De afgescheidenen, zo zei hij zijn geen nieuwe gezindheid, maar maken deel uit van de gereformeerde of hervormde gezindheid.

Groen maakt dan een verschil tussen Hervormde kerk als geestelijke grootheid en als genootschap. Al hadden de afgescheidenen het genootschap verlaten van de kerk als gezindheid maakten zij nog steeds deel uit. Dat bleek vooral uit het feit dat zij de belijdenis van de Hervormde Kerk van harte aanvaardden. Ik merk terzijde op dat voor Groen de uitdrukking gereformeerde gezindte niet zozeer een sociologische als wel een geestelijke en theologische aanduiding was. Het gaat om de gezindheid van hen

die leven bij de waarheid van verzoening door voldoening, van rechtvaardiging door het geloof alleen, van het geloof als een genadegift van God.

In zijn geschriften heeft Groen gesteld dat het wezen van de Hervormde kerk door haar belijdenis bepaald wordt. De synode van het genootschap zou haar kunnen afschaffen, maar daarmee ontnemt zij alleen zichzelf haar hervormde of gereformeerde karakter. De Hervormde Kerk zelf kan zij niet teniet doen. Op 1 mei ging het overgrote deel van Hervormde Kerk samen met de Gereformeerde Kerken en de Evangelisch Lutherse Kerk op in de PKN; een kerk die naast de gereformeerde ook de lutherse belijdenis hanteert en beiden binnen een modern theologisch kader plaatst. De Hersteld Hervormde Kerk weet zich geestelijk en confessioneel de voortzetting van de Hervormde Kerk van vóór 1 mei 2004, al is die voortzetting slechts een rest.

P. de Vries

Vragenrubriek

Jezelf een oordeel eten.

De volgende vraag gaat over de uitdrukking van Paulus in 1 Kor. 11:29 over het zich een oordeel eten. Ik citeer het hele vers: "Want die onwaardiglijk eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel, niet onderscheidende het lichaam des Heeren".

De vraag luidt of het onderscheid aangegeven kan worden tussen het noodzakelijke gevoel van onwaardigheid bij een Avondmaalganger en het onwaardig eten en drinken, waarvan de apostel spreekt.

Het is goed dit onderscheid goed te zien. Een mens zal op de rechte manier aan het Heilig Avondmaal deelnemen als hij de verootmoediging kent van de verloren zoon, die zijn vader snikkend moest belijden het niet waard te zijn een kind genoemd te worden. In de beleving van onze onwaardigheid wordt Gods genade verheerlijkt en het werk van de Zoon groot gemaakt. De mens die als een onwaardige vlucht tot God, wordt aangenomen en gerechtvaardigd door God, zoals de tollenaar in de tempel het heeft ervaren.

Als dit besef ons geheel en al vreemd is en wij daardoor blijf geven vreemdelingen te zijn van genade, dan past ons slechts één ding: bekering! Erg is het om zonder kennis van deze zaken voort te leven. Erger wordt het, als we ons desondanks zelfs durven te scharen onder Gods kinderen. Het ergste is als we midden in de zonde leven en ons

toch mengen onder Gods volk en aan de dis durven aanzitten. Die neemt aan het Avondmaal deel op een onwaardige wijze. Zeg maar gerust: op een goddeloze wijze. Hem past slechts één ding: bekering! Hij maakt zich bij het uitblijven van bekering, terwijl hij onder het evangelie van zonde en genade verkeert het oordeel, waaraan hij toch al was onderworpen, des te zwaarder. Gods gunst zal hij in de handhaving van dat gedrag in ieder geval nimmer smaken.

Maar kan ook een kind van God zich een oordeel eten en drinken? Ja, dat kan. Als hij bij verachtering in de genade en een zorgeloos leven, bij een toegeven aan de zonde en een leven naar het patroon van de wereld, zonder verootmoediging en smart daarover, aan de Dis des Verbonds deelneemt. Dan heeft hij de zelfbeproeving vergeten en het onderzoek naar de stand van zijn geestelijk leven! Het gaat bij de zelfbeproeving niet allereerst om de vraag of ik een kind van God ben, ja dan neen. Want om die vraag gaat het altijd immers, ook als het geen voorbereidingsweek is! En die vraag komt tot allen.

Maar de zelfbeproeving is een werk van het geloof, waarbij ik bij het licht van Gods heilig Woord en biddend om de werking van Gods Geest, mezelf onderzoek op met name drie punten; namelijk of ik mezelf wel verfoei vanwege mijn bestaan voor God; ten tweede of ik Gods belofte aangaande vergeving om het werk van Christus wel omhels; en

ten derde of ik een begeerte ken om nu volmaakt voor de God der zaligheid te leven! Dat zelfonderzoek zal nooit een tevreden gevoel over mezelf geven. Maar maakt me wel hongerig en dorstig naar de Heere en Zijn genade. En voor diegenen is nu juist het Heilig Avondmaal ingesteld.

En als Gods kind slordig leeft, dan vindt hij niets aan de Tafel. Of God moet hem metterdaad in de schuld zetten. Dat zou nog een diep verbeurde zegen zijn! Maar zonder verootmoediging wordt Gods gunst niet gesmaakt. Gods kind zal dan wel de verberging van Gods aangezicht en Zijn ongenoegen over zijn leven ondervinden. En dat is toch een oordeel? Zo laat God toch merken dat Hij zijn gedrag veroordeelt?

En als het beginsel van het nieuwe leven hem niet vreemd is, dan houdt hij het op den duur niet meer uit. Hij gaat er erg in krijgen dat hij God kwijt is en dat zijn ziel dor en dodig gesteld is. Hij gaat er niet alleen erg in krijgen, maar hij krijgt er ook last van. Wat ben ik er toch voor één, zo zal hij gaan belijden. O God, elendiger schepsel dan ik, is er niet. Is er voor mij nog genade? Dan kan niet langer gezwezen worden, maar breekt God het hart en de mond open: 'k Bekende o HEERE, aan U oprecht mijn zonden. 'k Verborg geen kwaad dat in mij werd gevonden. En wat wordt het dan een wonder dat er ontkoming is aan het eeuwig, welverdiende oordeel van God. Dan wordt opnieuw beleefd dat God goed is voor een slecht mens. Het besef van zijn onwaardigheid groeit. Maar de Christuskennis ook. Hij wordt mij meer en

meer dierbaar, daar Hij voor goddelozen de dood in wilde gaan. Maar ook omdat Hij me, ook na ontvangen genade nog draagt en verdraagt. Het wordt al groter wonder. En het mag wel eens met mond en hart gezongen worden:

Geen vader sloeg met groter mededogen,

Op teder kroost ooit zijn ontfermend ogen,

Dan Isrels HEERE op ieder die Hem vreest.

Hij weet wat van Zijn maaksel zij te wachten.

Hoe zwak van moed, hoe klein wij zijn van krachten,

En dat wij stof van jongsaf zijn geweest.

K. Hoefnagel

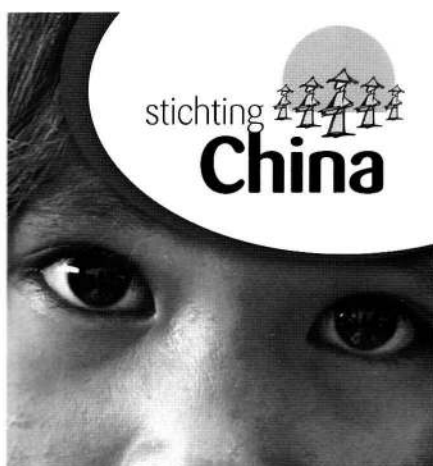
Lunterse lezingen 2008.

Voor de zeventiende keer belegt het organiserend comite van de 'Haamstedepredikantenconferentie' een drietal kerkhistorische lezingen te Lunteren.

Het gaat D.V. om de volgende lezingen: donderdag 15 mei ds. W.N. Middelkoop, Urk, "William Huntington", donderdag 22 mei ds. P. den Ouden, Wousterswoude, "Tertullianus", donderdag 5 juni dr. P. Korteweg, Melissant, "Guido de Brès".

Aanvang 19.45 uur. Plaats: Bethelkerk, Schaepmanstraat 2 (hoek Postweg) te Lunteren. De collecte is, na aftrek van de kosten, bestemd voor stichting Ontmoeting (hulp aan dak- en thuislozen).

Jong en oud zijn van harte welkom op deze avonden. Deze avonden worden gehouden om de daden van de Heere te gedenken ter bemoediging en vanuit het verlangen naar opwekking ook in deze tijd.

stichting **China**

**Wij hebben geen huis...
Ik leef op een vuilnisbelt!**

Geef hen eten en een kinderbijbel

POSTBUS 1150 • 3900 BD VEENENDAAL
INFO@STICHTINGCHINA.NL • WWW.STICHTINGCHINA.NL
TELEFOON SECRETARIAAT/INFO: 0318 510 320
GIRO 320666 T.N.V. STICHTING CHINA

Friedensstimme
Evangelisatie en Bijbelverspreiding in de voormalige Sovjet-Unie

"...totdat Hij komt..."

Een nieuwe gemeente...

...uit het Chantenvolk, net onder de poolcirkel. Zestig gelovigen en belangstellenden komen samen in een kamer op 2^e etage van een flat in de stad Ljantor. De ruimte wordt te klein.

De gemeente heeft geofferd voor een stuk grond. De kosten van het eenvoudige gebedshuis op deze grond zijn weliswaar een fractie van wat het in het westen kost, maar toch is € 20.000 een heel bedrag. Wilt u steunen?

Postbus 15 | 2800 AA Gouda | TEL. 0182 - 538 544 | GIRO 41 32 334

Messias-belijdende Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk

Voor informatie:
Ds. G. Bouw.
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de evangelieverkondiging door Messiasbelijdende Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing of diaprojectie op uw gemeentevond of verenigingsavond

STÉPHANOS 2e Landelijke familiedag

DV 24 mei 2008

Voorlichting projecten

Verkoopactiviteiten:
Clementijn (kleding), allerlei
etenswaren, CD's, kaarten, (2e
hands) boeken, textiel, creatieve
artikelen, kettingen ed.

Veel (gratis) kinderactiviteiten:

Skelterbaan, glas graveren,
spellenparcours, springkussen,
knutselen, ballonwedstrijd ed.

Familiefoto laten maken

Muzikale omlistung:

- Dick Slagman - orgel
- Veenendaals Christelijk
Mannenkoor
- Jeugdkoor Laus Deo uit
Amersfoort

Komt u ook?

9.30 - 15.30 uur

Van Lodensteincollege
Utrechtseweg 228
Amersfoort

zie ook: www.stephanos.nl

Opnieuw thuisfrontavond op 30 mei

Opnieuw zal er een thuisfrontavond voor uitgezonden militairen georganiseerd worden. Het afgelopen seizoen hebben de deputaten geestelijke verzorging militairen (GKv en CGK) meerdere keren een thuisfrontavond georganiseerd. Deze avonden zijn zo goed bevallen, dat we zo langzamerhand kunnen spreken over regulier terugkerende bijeenkomsten. Er is behoefte aan om als geloofsgenoten met elkaar te spreken over de impact van een uitzending van een militair op het gezin. Dat zal zeker in deze tijd gelden, nu er veel zorgen zijn in Afghanistan, en er meerdere militairen gesneuveld zijn.

Daarom nodigen de deputaatschappen geestelijke verzorging militairen van de christelijke gereformeerde en de gereformeerde vrijgemaakte kerken familie en partners en militairen uit voor een thuisfrontavond op 30 mei 2008. Het gaat om hen die nu, onlangs of binnenkort te maken hebben (gehad) met uitzending. Op de thuisfrontavonden staat vooral het gesprek centraal. Op deze avond zal Gerben Elzinga spreken en aan het werk gaan over: pastoraat voor thuisblijvers? Maar de meeste aandacht zal het onderlinge contact krijgen. **Aanmelden voor deze avond tot uiterlijk tot 27 mei 2008.**

Gegevens:

Datum: 30 mei 2008

Tijd: 20.00-22.00 uur

Vanaf 19.30 is er koffie. Aan het eind van de avond zullen we met een hapje en drankje vertrekken

Plaats: Oenerburgkerk, Vlierweg 79, 8072 EV Nunspeet

H.K. Evers

0521 - 51 05 77

evershk@kpnplanet.nl

M. Tel

030 6386993

ontmoetingsdag@filtnet.nl

SOCIALE CONTACTEN VIA HYVES EN MSN

Jongeren ontmoeten hun vrienden op school, de vereniging en in de kerk. Natuurlijk hebben ze hun mobiele telefoon. Maar steeds vaker kruipen ze achter de computer om via Hyves en MSN hun sociale contacten te onderhouden. Op een profielsite als Hyves maak je in een handomdraai een eigen internetpagina. Praten via MSN is al even eenvoudig.

NIEUWE VRAGEN

Dankzij Hyves en MSN zijn jongeren - en ouderen - niet meer aan de grenzen van tijd en plaats gebonden. Ook lijken er geen grenzen aan het aantal vriendschappen dat je via internet kunt onderhouden. Dat stelt ons voor nieuwe vragen.

Sommige mensen hebben het idee dat het onderhouden van contacten via internet ook grenzeloos is. Normen die in het normale menselijke verkeer gelden, doen er in de moderne communicatiemiddelen niet of minder toe. Het luistert allemaal minder nauw, zo lijkt het.

WAAR LIGT DE GRENS?

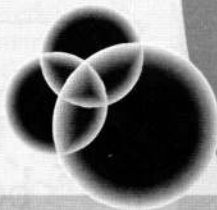
Veel ouders en opvoeders hebben in de dagelijkse opvoeding met Hyves en MSN te maken en vragen zich af waar ze de grenzen moeten trekken. Denk ook mee over deze actuele vragen tijdens de werkconferentie van Mediawijzer over 'Grenzeloze vriendschap'.

DENK MEE OVER EEN VERANTWOORDE MEDIAOPVOEDING!

WERKCONFERENTIE 'GRENZELOZE VRIENDSCHAP' HYVES EN MSN IN HET DAGELIJKSE LEVEN

Vrijdag 13 juni 2008, 13.30 - 19.00 uur,
Driestar Educatief, Gouda

- Voor opvoeders in kerk en onderwijs die zich professioneel of ambtshalve bezighouden met de (media-)opvoeding van kinderen en jongeren.
- Inschrijfgeld € 30,- p.p.

< MEDIAWIJZER >

De werkconferentie 'Grenzeloze vriendschap' is een initiatief van Mediawijzer, platform voor genormeerd mediagebruik.

KIJK VOOR MEER INFORMATIE OVER PROGRAMMA EN AANMELDING OP WWW.MEDIAWIJZER.NL